

Czy warto działać wspólnie?

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 20 stycznia 2020 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Od początku dwudziestego pierwszego wieku regularnie badamy nastawienie Polaków do wspólnego działania. Czy są gotowi współpracować i czy widzą w tym wartość? Kwestię tę monitorujemy zarówno na poziomie ogólnych przekonań, jak i w wymiarze bardziej konkretnym: czy nasi respondenci znają kogoś, z kim byliby skłonni wspólnie działać¹.

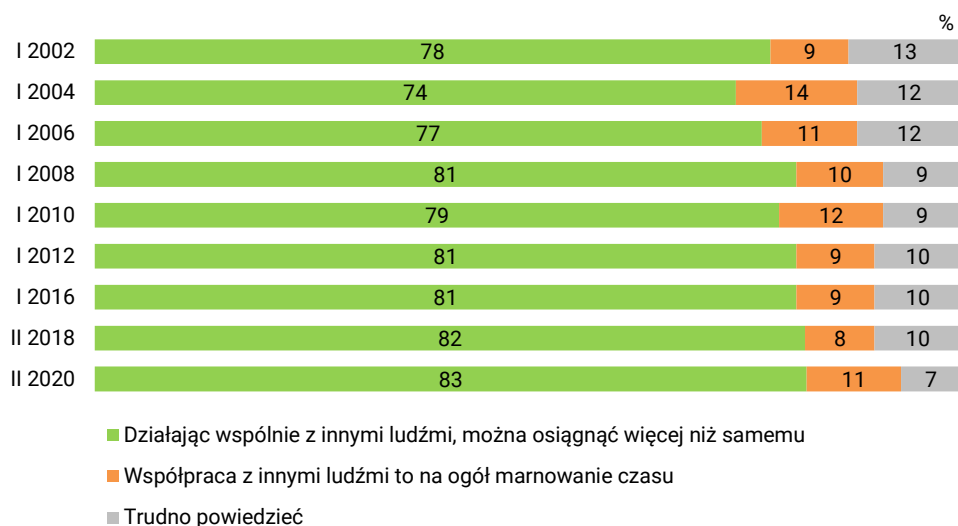
DEKLAROWANE NASTAWIENIE DO WSPÓLNEGO DZIAŁANIA

Aby sprawdzić ogólne przekonania badanych dotyczące współpracy, prosiliśmy ich o ustosunkowanie się do dwóch par stwierdzeń. Pierwsza z nich odwołuje się do zgeneralizowanej wiary w sens współpracy, druga – do jej skuteczności w środowisku, w którym żyją badani.

We wszystkich wcześniejszych pomiarach zdecydowana większość respondentów deklarowała wiarę w to, że działając wspólnie z innymi, można osiągnąć więcej niż samemu. Podobnie jest i w tym roku. Z opinią tą zgadza się ponad cztery piąte (83%) respondentów. Przeciwnego zdania jest jedynie około jednej dziesiątej (11%) ankietowanych.

CBOS

RYS. 1. Która z poniższych opinii jest bliższa Pana(i) poglądom?

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (357) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 6–16 lutego 2020 roku na liczącej 958 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

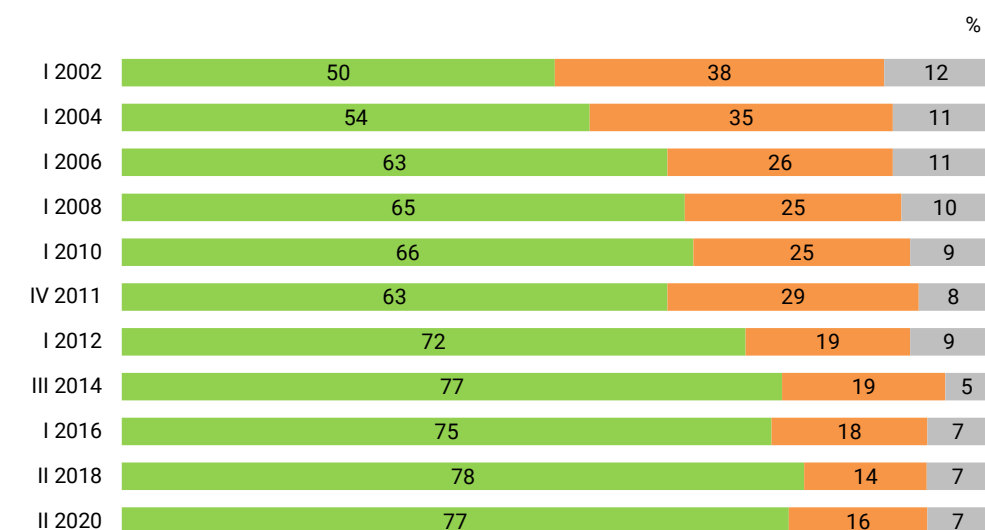
Wskaźnik ten podlegał jedynie niewielkim wahaniom na przestrzeni lat, a od 2008 roku pozostaje na niemal niezmiennym poziomie.

Niewiele rzadsze jest przekonanie, że wspólne działanie to skuteczny sposób rozwiązywania problemów w bezpośrednim otoczeniu badanych. Mniej więcej trzy czwarte respondentów (77%) uważa, że ludzie tacy jak oni, działając wspólnie z innymi, mogą pomóc potrzebującym lub rozwiązać niektóre problemy swojego środowiska czy miejscowości. Sceptycznie do takiej możliwości odnosi się 16% badanych.

W przypadku tego wskaźnika obserwujemy wyraźny trend wzrostowy: w ciągu 18 lat, które upłynęły od pierwszego pomiaru, odsetek badanych wierzących w sens współpracy w swoim bezpośrednim otoczeniu wzrósł o 27 punktów procentowych.

CBOS

RYS. 2. Która z poniższych opinii jest bliższa Pana(i) poglądom?

- Ludzie tacy jak ja, działając wspólnie z innymi, mogą pomóc potrzebującym lub rozwiązać niektóre problemy swojego środowiska, osiedla, wsi lub miasta
- Ludzie tacy jak ja, nawet działając wspólnie z innymi, nie są w stanie pomóc potrzebującym ani rozwiązać problemów swojego środowiska, osiedla, wsi lub miasta
- Trudno powiedzieć

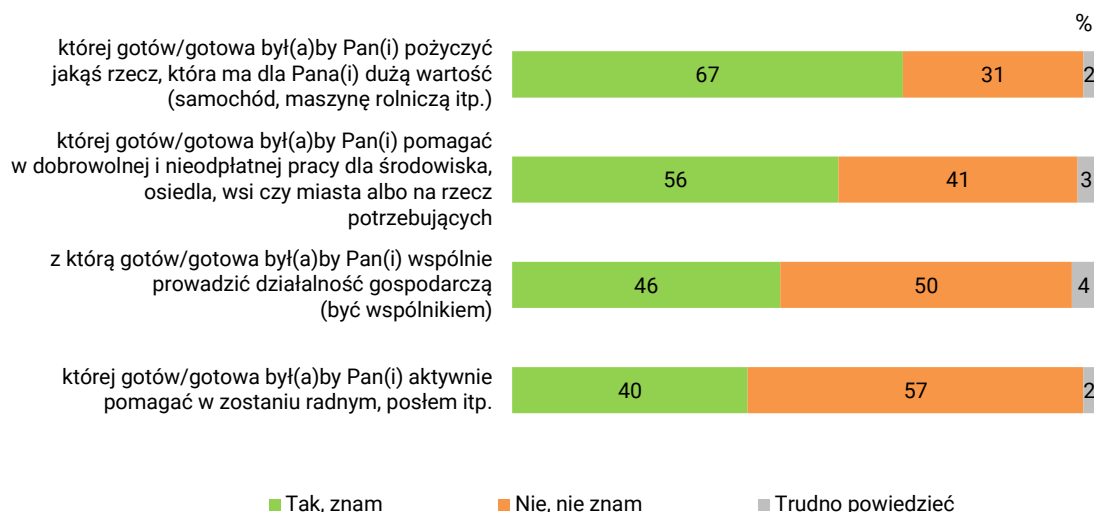
GOTOWOŚĆ DO POMOCY INNYM

Czy ta potencjalna gotowość do wspólnego działania ma okazję się zrealizować? Aby było to możliwe, konieczne jest znalezienie partnerów do współpracy we własnym otoczeniu. Pytaliśmy więc badanych, czy znają osoby (spoza własnej rodziny), którym gotowe byłyby pomóc w czterech dziedzinach: pożyczyć im coś cennego, wspomóc je w wartościowym działaniu społecznym lub politycznym oraz wspólnie z nimi prowadzić przedsiębiorstwo.

Podobnie jak we wcześniejszych pomiarach badani relatywnie najczęściej deklarują, że znają kogoś, komu byliby skłonni pożyczyć coś wartościowego (67%). Ponad połowa (56%) twierdzi także, że zna osobę, której gotowa byłaby nieodpłatnie pomagać w pracy na rzecz środowiska, miejscowości czy potrzebujących. Nieco mniej (46%) respondentów byłoby gotowych wejść w spółkę z kimś znajomym, a najmniej (40%) włączyłoby się w kampanię wyborczą znajomego.

CBOS

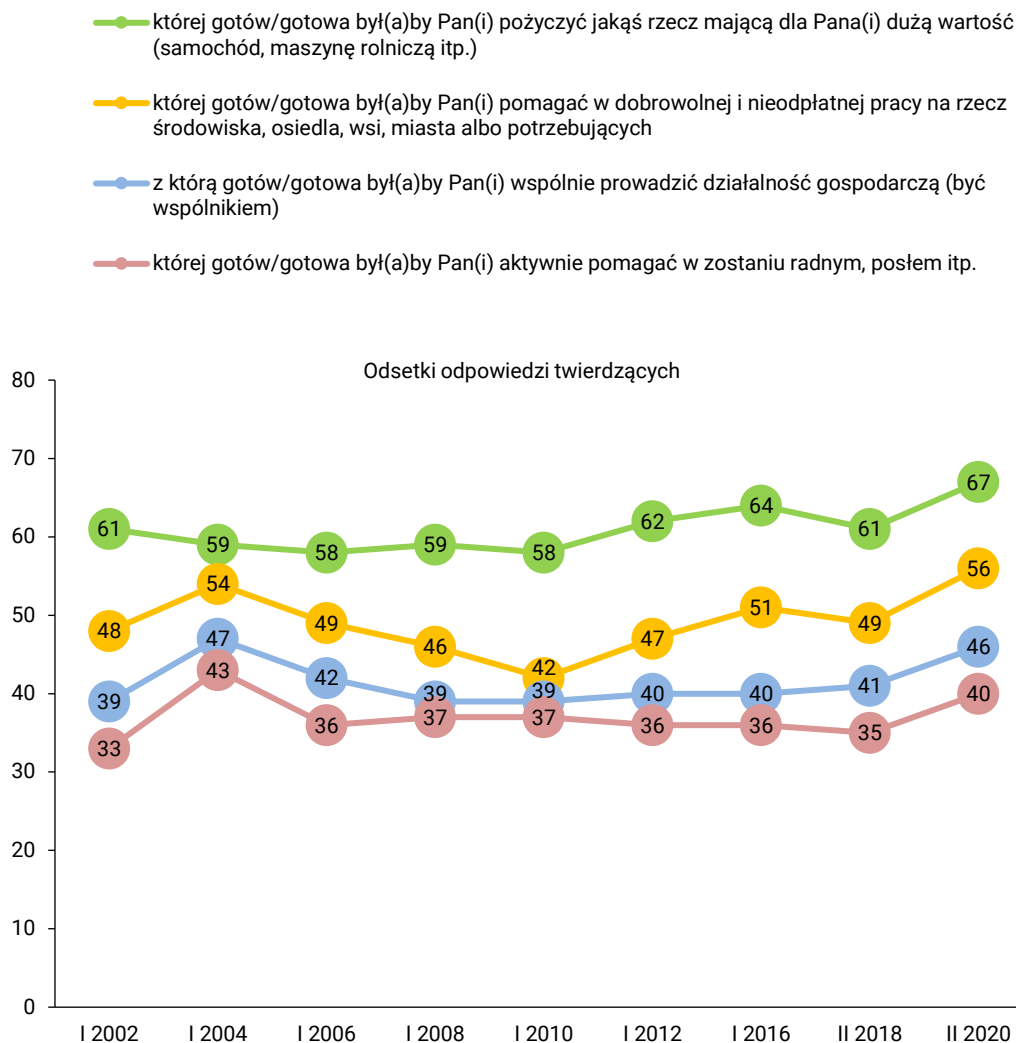
RYS. 3. Czy zna Pan(i) jakąś osobę spoza swojej rodziny:

We wszystkich czterech wymiarach gotowość respondentów do współpracy jest częstsza niż we wcześniejszych badaniach. W przypadku dwóch (gotowości do pożyczania wartościowej rzeczy oraz nieodpłatnej pracy użytecznej społecznie) odsetek odpowiedzi twierdzących jest najwyższy w historii naszych badań (a więc od 2002 roku).

Trzeba jednak zauważyć, że w skali dwóch dekad wskaźniki te podlegają dość niewielkim wahaniom, a ich hierarchia jest niezmienna.

RYS. 4. Czy zna Pan(i) jakąś osobę spoza swojej rodziny:

Nieco mniej niż jedna czwarta Polaków (23%) nie zna nikogo, komu byłaby skłonna pomóc w którejkolwiek z dziedzin wskazanych w naszych pytaniach. Ponad trzy czwarte (77%) widzi taką możliwość co najmniej w jednej sferze, w tym 24% – we wszystkich czterech.

Średnia liczba dziedzin, w których badani deklarują gotowość do pomocy, to 2,09 (a mediana: 2).

RYS. 5. Poziom gotowości do współpracy z ludźmi spoza swojej rodziny*

* Uwzględniono gotowość do pożyczenia wartościowych rzeczy, pracy społecznej na rzecz swojego środowiska i osób potrzebujących, wspólnego prowadzenia działalności gospodarczej oraz politycznej

** Respondenci, którzy na wszystkie pytania odpowiedzieli: „nie znam” lub „trudno powiedzieć”

Gotowość do pomocy w każdej z dziedzin wzrasta wraz z poziomem wykształcenia oraz oceną własnych warunków materialnych. W każdym przypadku wyróżniają się także badani uzyskujący miesięczne dochody przekraczające 2500 złotych na osobę w rodzinie (zob. tabele aneksowe 3-6).

Znajduje to odzwierciedlenie w analizie średnich biorącej pod uwagę odpowiedzi na wszystkie cztery pytania. Podczas gdy respondenci z wykształceniem podstawowym (lub gimnazjalnym) średnio deklarują gotowość do pomocy komuś znajomemu w mniej niż dwóch dziedzinach (średnia 1,56), średnia wśród ankietowanych z wykształceniem wyższym wynosi 2,66. Można również zaobserwować znaczące różnice ze względu na inne zmienne społeczno-demograficzne: ocenę własnych warunków materialnych, dochody na osobę w rodzinie, wielkość miejscowości zamieszkania, wiek i płeć respondentów.

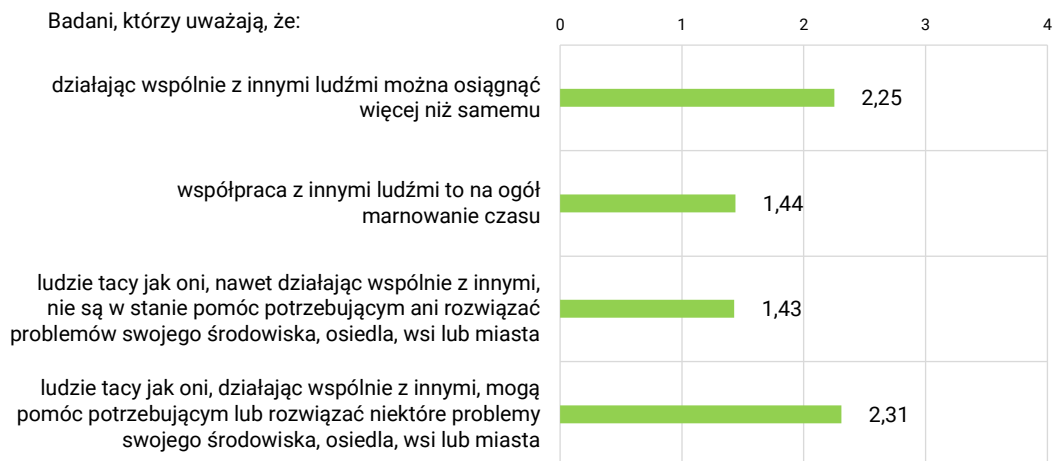
TABELA 1

Poziom gotowości do współpracy z osobami spoza swojej rodziny
(średnia liczba dziedzin, w których badani widzą możliwość współpracy)

		Średnia	Odchylenie standardowe
Ogółem		2,09	1,49
Płeć	Mężczyźni	2,23	1,48
	Kobiety	1,96	1,49
Wiek	18–24 lata	2,54	1,38
	25–34	2,61	1,30
	35–44	2,25	1,40
	45–54	2,00	1,57
	55–64	2,02	1,48
	65 lat i więcej	1,45	1,48
Miejsce zamieszkania	Wieś	1,94	1,53
	Miasto do 19 999	2,17	1,54
	20 000 – 99 999	2,15	1,40
	100 000 – 499 999	2,01	1,47
	500 000 i więcej mieszk.	2,61	1,35
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	1,56	1,53
	Zasadnicze zawodowe	1,75	1,54
	Średnie	2,12	1,45
	Wyższe	2,66	1,25
Dochody na jedną osobę	Do 899 zł	1,87	1,61
	Od 900 zł do 1299 zł	1,93	1,57
	Od 1300 zł do 1799 zł	1,96	1,51
	Od 1800 zł do 2499 zł	2,17	1,50
	2500 zł i więcej	2,62	1,30
Ocena własnych warunków materialnych	Złe	1,65	1,54
	Średnie	1,73	1,53
	Dobre	2,31	1,42

Obserwujemy także powiązanie poziomu zgeneralizowanych opinii z poziomem bardziej konkretnej gotowości do pomocy. Badani, którzy wierzą w sens wspólnego działania, wyraźnie częściej niż inni widzą wokół siebie osoby, z którymi byłiby skłonni te działania realizować.

RYS. 6. Poziom gotowości do współpracy z ludźmi spoza swojej rodziny
(średnia liczba dziedzin, w których badani widzą możliwość współpracy)

Polacy w zdecydowanej większości wierzą w sens wspólnego działania i uważają, że razem z innymi mogliby rozwiązać przynajmniej niektóre problemy swojego otoczenia. Wiara ta – szczególnie w drugim aspekcie – wydaje się coraz częstsza i coraz lepiej ugruntowana. Większość badanych widzi także w swoim otoczeniu konkretne osoby, z którymi byłaby skłonna podjąć wspólne działanie.

Opracował

Antoni Głowacki